

הכנסת התשע-עשרה

יוזמים : חברי הכנסת מאיר שטרית
אורלי לוי אבקסיס
גילה גמליאל
עמרם מצנע
רינה פרנקל

פ/19/1862

הצעת חוק לתיקון פקודת זכות יוצרים (גמול העתקות פרטיות), התשע"ד-2013

1. החלפת סעיפים 33 ב 1. בפקודת זכות יוצרים¹ (להלן – הפקודה), במקום סעיפים 33 עד 34 יבוא :

ב. "הגדרות

33. "ביצוע", "טביעה" ו"שעתוק" – כהגדרתם בחוק זכויות מבצעים ומשדרים ;

"בעל זכות יוצרים" ו"בעל זכות מבצעים" – תאגיד לניהול משותף, וכן כל אדם שהוא בעל זכות יוצרים ביצירה או בעל זכות מבצעים בביצוע ;

"התקן לטביעה" – כל התקן שניתן להטביע עליו או שיכול לשמש בדרך כלשהי ליצירת טביעה דיגיטאלית, אנלוגית או אחרת של יצירה או ביצוע, בין באופן זמני ובין בדרך קבע, המאפשרת לשחזר קולות, מראות או צירוף של שניהם ;

"זכות יוצרים" ו"יצירה" – כמשמעותן בחוק זכות יוצרים ;

"זכות מבצעים" – כמשמעותה בחוק זכויות מבצעים ומשדרים ;

¹ חוקי אי"י, עמ' (ע) 364, (א) 389.

"חוק זכויות מבצעים ומשדרים" – חוק זכויות מבצעים ומשדרים, התשמ"ד–1984²;

"חוק זכות יוצרים" – חוק זכות יוצרים, התשס"ח–2007³;

"תאגיד הגג" – תאגיד לניהול משותף של גביית גמול לפי הפקודה, שיוקם על ידי תאגידים לניהול משותף ואשר כל תאגיד לניהול משותף כשיר להיות חבר בו.

"תאגיד לניהול משותף" – כל תאגיד המייצג ציבור של יוצרים או של מבצעים בעלי זכויות יוצרים או מבצעים, ובלבד שהתאגיד מייצג את מרבית ציבור היוצרים או המבצעים, ובתנאי שהתאגיד התאגד בישראל כחוק.

ג.3. חובת תשלום גמול. ייצור של התקן לטביעה בתחום מדינת ישראל וייבוא לישראל של התקן לטביעה אסור, אלא אם כן שילם היצרן או היבואן גמול לבעלי זכות היוצרים ולבעלי זכות המבצעים, לפי העניין, באמצעות תאגיד הגג (להלן – גמול).

ד.3. תשלום גמול לתאגיד גג. (א) הגמול ישולם, לגבי יצרן – במועד גמר הייצור של ההתקן, ולגבי יבואן – במועד פדייתו של ההתקן מרשויות המכס.

(ב) בחשבונית, כהגדרתה בחוק מס ערך מוסף, התשל"ו–1976⁴, המתייחסת לעסקה בהתקן טביעה, יצויין אם הגמול המתייחס להתקן נשוא העסקה שולם.

(ג) אדם או גוף המייצר בישראל או מייבא אליה התקן טביעה, בין בייבוא ישיר ובין בייבוא חוזר, ידווח בכתב לתאגיד הגג ויפרט את כמות וסוגי ההתקנים שייצר או ייבא.

² ס"ח התשמ"ד, עמ' 157.

³ ס"ח התשס"ח, עמ' 38.

⁴ ס"ח התשל"ו, עמ' 52.

(ד) הדיווח על פי סעיף קטן (ג) יימסר עד לעשרה בכל חודש, לגבי החודש הקודם.

(ה) יצרן או יבואן שלא מסר דיווח מלא או שמסר דיווח חלקי או לא נכון, ישלם לתאגיד הגג גמול כפול.

שימוש פרטי או ביתי 3ה. (א) שעתוק על גבי התקן טביעה או באמצעות התקן טביעה, לא יהווה הפרה של זכות יוצרים או זכות מבצעים, אם מתקיימים כל אלה: הטביעה נעשית על גבי או באמצעות התקן טביעה שהגמול עבורו שולם; הטביעה היא של יצירה או ביצוע של יצירה לשם שימוש אישי ופרטי; בשעתוק לא ייעשה שימוש מסחרי או שימוש להפקת תועלת כלכלית למשעתק בדרך כלשהי.

(ב) מי ששעתק לשימוש האישי והפרטי יצירה או ביצוע של יצירה על גבי התקן לטביעה, שנרכש ממנו שעסקו במכירת התקנים לטביעה ובמהלך העסקים הרגיל של העוסק, לא ייחשב כמי שהפר זכות יוצרים או זכות מבצעים בשל פעולת השעתוק, גם אם לא שולם הגמול על ההתקן, ובלבד שלא ידע ולא היה לו יסוד לחשוד שהגמול על ההתקן לא שולם.

חלוקת הגמול 3ה1. (א) תאגיד הגג יחלק את סך כל הגמול שגבה, בניכוי הוצאות מנהלה, לתאגידי לניהול משותף, באופן הבא: שליש לתאגידי היוצרים בתחום הספרות, המוסיקה והיצירה האורקולית, שליש לתאגידי המבצעים ושליש לתאגידי המפיקים הקוליים והוויזואליים.

(ב) כל תאגיד לניהול משותף יחלק בין חבריו את הגמול שקיבל מתאגיד הגג, לאחר ניכוי הוצאות מנהלה וגבייה, לפי הכללים הנהוגים באותו תאגיד.

(ג) התעוררו חילוקי דעות בין תאגיד הגג לבין התאגידים לניהול משותף בעניין המוסדר בפקודה, יהיה בית המשפט המחוזי בתל-אביב מוסמך לדון ולהכריע במחלוקת; הצדדים להליך בבית המשפט יהיו תאגיד הגג והתאגידים לניהול משותף המעורבים במחלוקת, והכרעות בית המשפט יחייבו את התאגידים ואת כל בעלי זכויות היוצרים והמבצעים, אף אם לא היו צד להליך.

(ד) בעל זכות יוצרים או זכות מבצעים יהיה זכאי לקבל את חלקו בגמול, בהתאם להוראות הפקודה, באמצעות התאגיד לניהול משותף שבו הוא חבר, ובכפוף לכללים הנהוגים באותו תאגיד.

החזר הגמול 2ה3. גמול ששולם עבור התקני טביעה שנרכשו לשימושם של הגופים המפורטים להלן, יוחזר על ידי תאגיד הגג למי שהוכח כי שילם את הגמול עבור התקן שנרכש לשימוש כאמור, בתוך 30 ימים מיום שהתאגיד קיבל את הדרישה:

- (1) תאגיד משדר מורשה, הפועל מכוח חוק;
- (2) יצרן תקליטורים, סרטי וידאו, די.וי.די. והתקנים דומים למטרות הפצה מסחרית, ולאחר שהוטבעו עליהם יצירות או ביצועים כדין;
- (3) תאגיד המנוי בצו של שר התרבות והספורט;

2. תיקון חוק זכות יוצרים
בחוק זכות יוצרים, התשס"ח-2007,⁵ בסעיף 62(ב) ל, אחרי פסקה (3) יבוא:

"(4) מייצר או מייבא התקן לטביעה בניגוד להוראות פקודת זכות יוצרים.⁶"

3. תיקון חוק זכויות מבצעים ומשדרים
בחוק זכויות מבצעים ומשדרים, התשמ"ד-1984,⁷ בסעיף 6(א), אחרי פסקה (2) יבוא:

"(3) מייצר או מייבא התקן לטביעה בניגוד להוראות פקודת זכות יוצרים.⁸"

⁵ ס"ח התשס"ח, עמ' 38.
⁶ חוקי אי"י, עמ' (ע) 364, (א) 389.
⁷ ס"ח התשמ"ד, עמ' 157.
⁸ חוקי אי"י, עמ' (ע) 364, (א) 389.

דברי הסבר

מטרת התיקון המוצע היא לשנות את הסעיפים הקיימים כיום בפקודת זכות יוצרים, אשר היו אמורים להסדיר את הנושא של גמול ליוצרים ולמבצעים עבור העתקות לשימוש עצמי שעושה כלל הציבור בדרך של שיגרה, באופן הפוגע בזכויות היוצרים והמבצעים ללא תגמול.

הסעיפים הקיימים, שנחקקו בשנת 1996, הופעלו לאחר דחיות רבות ובאורח מזערי בלבד, בין היתר, לנוכח ליקויים בנוסח הקיים אשר הקשו על הפעלתו. הנוק הכלכלי המצטבר שכבר נגרם לציבור היוצרים והמבצעים בישראל בשל הליקוי החקיקתי הוא גדול ביותר.

יתרה מזו, מאז שנת 1996 התעצם השימוש הביתי ביצירות וביצועים עד ללא היכר, כתוצאה מההתפתחויות הטכנולוגיות והדיגיטליות המאפשרות זמינות הולכת וגוברת של אמצעי העתקה. זמינותן של תוכנות שיתוף קבצים (P2P) מפורסמות כמו "קאזה", "מורפיאוס" ו"אי-מיול", זמינותם של דיסקים "קשיחים" (HARD DISKS) בעלי נפח אכסון אדיר, של דיסקים "קשיחים" ניידים, מכשירי MP4-3, מכשירי הקלטה דיגיטליים למיניהם, "טאבלטים", "סמרטפונים" "כרטיסי זיכרון" ועוד, בצירוף שירותי אינטרנט הניתנים ב"פס רחב", גרמו לשינוי דרסטי בהרגליהם של חלקים גדולים באוכלוסייה בכל הנוגע לשימוש ביתי בחומרים מוגנים מכוח חוקי זכויות יוצרים ומבצעים.

המצב מבחינתם של היוצרים והמבצעים הוא שמחד גיסא יש ירידה חדה בכמות ההופעות של היוצרים והמבצעים וברכישות תקליטורים, די.וי.די וסרטי וידאו, ומאידך גיסא יש יותר ויותר העתקות ביתיות תוך שימוש בכל האמצעים הנזכרים לעיל, בשילוב עם מכשירי צריבה ביתיים רבים ומגוונים. יש אפוא צורך בשינוי מידי של המצב החוקי הקיים ובהתאמתו לעולם הטכנולוגי המודרני העכשווי.

ראשית וחשוב מכול, יש להחליף את העיקרון של תשלום תמלוגים על ידי הממשלה, אשר מטיל נטל תקציבי על המדינה וקבוע בנוסח הפקודה היום, לעיקרון על פיו ניתן הכשר להעתקות ביתיות למטרות שאינן מסחריות, וכנגד – חיוב יצרני ויבואני ההתקנים המאפשרים העתקות ביתיות בתשלום חד פעמי ליוצרים ולמבצעים (תשלום המכונה "גמול התקני הקלטה") תמורת השימוש החופשי הנזכר לעיל. עיקרון זה אומץ על ידי מרבית מדינות אירופה, קנדה, יפן ומדינות רבות אחרות.

בהצעת החוק מוצע כי גבייתו של הגמול תתבצע בשלב הייצור או היבוא של המכשירים והמדיה המשתתפים בהליך ההעתקות הביתיות, דוגמת אלה המפורטים לעיל. אותם מכשירים הם כל סוגי ההתקנים המשמשים לביצוע ההעתקות או המאפשרים שימור ואכסון של החומר המועתק.

על מנת להקל על הגבייה, ולמנוע מצב בו יאלצו היצרנים והיבואנים החייבים בתשלום גמול להתמודד עם מספר רב של בעלי זכויות, מוצע להקים תאגיד גג שיהיה הגוף המוסמך היחיד לגבות את הגמול ולהעבירו לתאגידים לניהול משותף, אשר יחלקו אותו לבעלי הזכויות לפי המפתח המקובל בכל תאגיד; תאגידים לניהול משותף של יוצרים ושל מבצעים כבר קיימים ופועלים מכוח החוק באופן מסודר מזה שנים רבות, ולכן לא יהיה כל קושי להפעילם גם לצורך התיקון המוצע.

על פי הצעת החוק, החובה לתשלום גמול תוטל על היצרנים המקומיים ועל היבואנים של כל התקני הטביעה הנזכרים לעיל, בדרך של איסור לייצרם או לייבאם, אלא אם כן שולם בעדם הגמול כחוק.

עוד מוצע, כי הפרת החובה לתשלום גמול תהווה עבירה פלילית.

תשלום הגמול על ידי היצרנים והיבואנים יקנה לציבור רוכשי הקלטות, הדיסקים וההתקנים המשמשים להקלטה זכות לבצע העתקות לשימוש אישי ופרטי, ובלבד שהעותקים לא יופצו בציבור בכל דרך שהיא ולא ינוצלו לעשיית רווח כלכלי.

מי שלא ידע או שלא היה לו יסוד לחשוד שהגמול על ההתקן בו השתמש לא שולם, לא ייחשב כמפר זכות יוצרים או מבצעים.

עוד מוצע, לתת לבית המשפט המחוזי בתל-אביב סמכות ייחודית לדון ולהכריע בסכסוכים הקשורים בחילוקי דעות בין תאגיד הגג לתאגידי לניהול משותף, ובין האחרונים לבין עצמם, וכן בסכסוכים הנוגעים לשיטת חלוקת הגמול.

החוק המוצע יפטור מתשלום גמול חברות תקליטים אשר רוכשות התקני טביעה למטרות של ייצור מסחרי, גופי תקשורת המשתמשים בהתקנים אלו לצורך ביצוע שידורים וכן גופים אחרים, פרטיים או ממלכתיים, שייקבעו בצו על ידי שר התרבות והספורט, למשל גופים שעיסוקם בהקלטות לצרכים מיוחדים כגון הקלטות של פרוטוקולים בבית משפט וכדומה. לגופים אלה יחזיר תאגיד הגג את הגמול ששולם על אותם התקני טביעה בתוך 30 ימים מיום שהגישו את דרישתם להחזר גמול והוכיחו את זכאותם להחזר.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
ט"ו בכסלו התשע"ד – 18.11.13